

TURKINSAARI

Osa ilmavoimiemme historiaa

SAARI JA RAKENNUSTYÖT SIELLÄ

Turkinsaari sijaitsee noin kymmenen kilometriä Viipurista lounaaseen. Saari on kaksi kilometriä pitkä ja puolisen kilometriä leveä, paikoitellen kallioinen ja alavilta osin rehevä, lehtomainen, osin mänty-, ja kuusivaltainen saari.

Saareen oli ennen vallankumousta sijoitettu venäläinen miinakomppania. Tältä ajalta saarella oli joitakin kasarmirakennuksia, yksi kasematti sekä pieni ortodoksikappeli.

Saari jäi Suomen itsenäistyttyä valtion omaisuudeksi ja siellä oli vuosina 1921-22 majoitettuna Kronstadtin kapinaan osallistuneita sekä Suomeen inkeriläisiä ja itä-karjalaisia vainoja paenneita pakolaisia.

Vapaussodan jälkeen ilmavoimiemme kehittämisessä pääpaino oli vesilentokoneilla. Eri sijoistusvaihtoehtojen jälkeen Viipurinlahdelle päätettiin sijoittaa kaksi yksikköä; toinen Viipurin Tervaniemeen ja toinen Turkinsaareen.

Työt Turkinsaareessa aloitettiin kesällä 1926 ja seuraavana vuonna alkoi saarella lentotoiminta. Ilmavoimien kehitys alkuvuosina oli hyvin nopeaa, jota kuvastaa yksiköitten nimien jatkuva muuttaminen. Kuten Turkinsaaren osalta; 3. Erillinen Merilentolaivue, Merilentoeskaderi; Lentoasema 4 ja viimeksi Lentolaivue 34.

Saaresta oli laivayhteys sekä Viipuriin että Uuras-Ravansaareen, aluksi lautta,- myöhemmin siltayhteys Piispansaareen ja siitä edelleen Viipuri-Haminan valtatielle.

LENTOTOIMINTAA

Päälentokalustona oli aluksi 13 Suomessa lisensillä valmistettua Hansa-Brandenburg konetta. Lentokoneiden osalta tilanne koko 30-luvun oli huono; määrävahvuudet alittuivat ja kalusto oli kirjavaa. Kolmekymmentäluvun alussa saatiin käyttöön 12 Blackburn Ripon kaukotoimintakonetta, jotka muodostivat yksikön peruskaluston.

Varsinkin 20-30-lukujen vaihteessa oli ryhmälento yleistä, jopa yhdeksänkin koneen Hansa-muodostelma oli yleinen näky Viipurinlahden alueella. Ilmailukoulusta valmistuneet ja merilentoasemille palvelukseen määrätyt uudet ohjaajat saivat noin 24 tuntia käsittävän vesilentokoulutuksensa Turkinsaareessa. Onnettomuuksiltakaan ei välttytty johtuen senaikaisen lentokaluston kehittymättömyydestä, ohjaajien virheistä kuin myös lentokurin puutteista. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia oli kaikkiaan neljä eri tapausta, joissa menehtyi yhteensä kahdeksan ilmavoimien sotilasta. Ensimmäinen ja traagisin oli 1928 Hansa-koneen tuho Viipurissa, jossa kone joutui muodostelmassa edelläolevan koneen potkurivirtaan. Koneen matkustaja putosi törmäyksessä suomalaisen lyseon katon läpi ullakolle. Kone putosi keskelle Torkkelinkatua ohjaajan ja kahden jalankulkijan saadessa surmansa.

Turkinsaareessa kuten muissakin ilmavoimiemme yksiköissä luotiin se henkilöstön osaaminen ja taito, joka näkyi saavutuksina molemmissa sodissamme taisteluissa määrällisesti ylivoimaista vihollista vastaan.

Maalentokoneiden saadessa etusijan ilmavoimissamme, siirrettiin Turkinsaareessa olevaa kalustoa ja henkilöstöä Viipurin länsipuolelle Suur-Merijoelle siellä olevaan Lentorykmentti 1:een, johon Turkinsaareessa oleva laivue organisatorisesti kuului. Turkinsaaren tukikohta lakkautettiin 1938, mutta sen toimintaa ei Talvisodan alettua ehditty kokonaisuudessaan siirtää.

Saari oli osin suljettua sotilasaluetta, mutta kantahenkilökunnan perheitten kesken kanssakäyminen oli vilkasta karjalaiseen tapaan. Saarella oli oma sairaala, kauppa, sotilaskoti sekä urheilukenttä. Saarilta oli purjehduskautena hyvät laivayhteydet.

SODAT JA TUHO

Turkinsaari tuhoutui Talvisodassa täysin. Sen puusto ja rakennukset jauhautuivat maan tasalle venäläisten tykkitulessa. Turkinsaari menetettiin aivan sodan lopulla maaliskuun 9. päivänä. Jatkosodassa Suomen vallattua alueet takaisin oli Turkinsaari alueen saarista lohduttomimman näköinen. Yhtään rakennusta ei ollut pystyssä, saaren puusto oli täysin poispöyhitty. Saari oli paljas vailla asumuksia, vailla puustoa.

Jatkosodan kovissa torjuntataisteluissa Turkinsaari oli osana tärkeää saaristo- ja Viipurinlahden rannikkokaistaa, jonka puolustus kesti vihollisen yritykset edetä mantereelle ja saartaa suomalaiset joukot Viipurin pohjoispuolitse. Saarta eivät venäläiset pystyneet valtaamaan. Se jäi suomalaisille.

SODAN JÄLKEEN

Turkinsaari on asumaton, luonto on vallannut tiet ja peittänyt rauniot. Jos haluaa tutustua luontonsa puolesta rehevään, kauniiseen ja muistorikkaaseen saareen, voisi kierroksen aloittaa vaikkapa toimituskomppanian entisen pitkän laiturin kohdalta. Harjoituskenttä on puuston ja pensaitten vallassa. Komppaniarakennuksen, ruokalan ja saunan, päävartion ja varusvarastojen rauniot ovat hyvin erottuvia. Jatkettaessa matkaa entisen laivalaiturin suuntaan tullaan aliupseerikerhon raunioille, siinä vasemmalla entinen "poikamieshotelli" ja edelleen etuoikealla kävellessä sileää kalliotasannetta tullaan sotilaskodin paikalle. Täältä vähän kaivamalla löytyy sotilaskodin Suomen lipulla kuvioituja kahvikuppien osia. Jatkettaessa matkaa takaisinpäin alkaa entisten asuintalojen paikat hahmottua. Erikoista ovat valtavat, lähes metsikönomaiset villiintyneet siperialaiset hernepensaat. Vanha saaren pituussuunnassa kulkeva tie on vaikeasti todettavissa. Tien uraa kulkiessa tullaan kakkoslentohallin paikalle. Sen betoninen laskusilta erottuu myös laivasta. Samoin on näkyvissä nosturin alusta, jota nosturia käytettiin Ripon-koneiden huollossa. Esikuntarakennuksen rauniot meren rannassa ovat hyvin nähtävissä. Ykköshallille mentäessä "tien" vasemmalla puolella on jyhkeä kasematti tiheään puuston peitossa. Tie ykköshallille on erittäin vaikeakulkuinen, maaperä on soistunut, tämä kohta on saarella liikkumisen kannalta vaikein kohta. Jatkettaessa matkaa kohti Piispansaarta ohitetaan vasemmalla olevat korkeat kalliot, joiden laelta on upeat näköalat kohti Piispansaaren rantaa sekä Hansteenin ja Hapenen saaria. Piispansaaren silta on hyväkuntoinen virta-aukkoa lukuunottamatta. Sen yli on heitetty muutama lankku. Jos haluaa käydä Piispansaarella kansakoulun raunioilla on syytä tarkistaa siltalankkujen kunto. Näkymä sillalta Piispansaareen on mieleenpainuva.

Kaiken rakennetun voi tuhota, luonnonkauneudenkin voi tuhota, mutta sen uusiutumista ei ole pystytty estämään.

Ravansaariseura on tehnyt kesäisin Viipuri-keskuksen järjestämän matkan saarille. Näillä matkoilla on mahdollisuus käydä Turkinsaarella.

Lähempiä tietoja saa Ravansaari-seuralta / Teppo Mikkola

Turkinsaari 1937; 1. I-halli, 2. II-halli, 3. esikunta, 4. sairaala, 5. kauppa, 6. asuinrakennuksia, 7. ampumarata, 8. harjoituskenttä, jonka vasemmassa reunassa kasarmirakennus, yläreunassa keittiö, ruokala, sauna ja pesutupa ja alareunassa päävartio sekä suutarin ja räätälin verstaas, 9. sotilaskoti, 10. laivalaituri, josta laivayhteys Viipuriin ja Uuraaseen.

Ripon meritedustelu- ja kaukotoimintakone.

Kaunotar Turkinsaaresta

Saaren ilmakekuva on teoksesta "Satakunnan lennoston historia 1918-1998", samoin Moth-koneen kuva. Mitalit ja Ripon koneen kuvat ovat Teppo Mikkolan kokoelmista. Ensimmäinen mitali on Turkinsaaren merilento- eskaaderin (MELE) ohjaajien ja tähystäjien käyttämiä. Kaksi muuta ovat saaren mekaanikkokurssien mitalli

